

БИЗНЕС ПЛАН НА БИС/ТК 102 „Сигурност на обществото и гражданите“

БИС/ТК 102 „Сигурност на обществото и гражданите“ при БИС е работен орган за разработване на стандарти в областта на сигурността на обществото и гражданите. Неговата история започва на 12 март 2013 г. с преобразуването на ЕРГ 11 „Сигурност на обществото и гражданите“ в БИС/ТК 102 „Сигурност на обществото и гражданите“ с цел активно участие в разработването на национални, европейски и международни стандарти в областта.

История и развитие

Първият работен орган по стандартизация в областта на сигурността на обществото и гражданите - ЕРГ 11 „Сигурност на обществото и гражданите“, е създаден на 20.12.2010 г. Участие в учредителното събрание на този комитет вземат 36 упълномощени представители на фирми и организации. В продължение на 3 години, дейността на огледалните международни и европейски комитети се увеличи многократно, нарастна броя и тематиката на проектите и приетите стандарти и на годишната среща на 12 март 2013 г се взе решение за преобразуването на ЕРГ 11 „Сигурност на обществото и гражданите“ в БИС/ТК 102 „Сигурност на обществото и гражданите“ с цел активно участие в разработването на национални, европейски и международни стандарти в областта.

1. Определяне наименованието на БИС/ТК 102

Наименование на БИС/ТК 102 „Сигурност на обществото и гражданите“

2. Област на дейност на БИС/ТК 102 „Сигурност на обществото и гражданите“

Стандартизация в областта на сигурността в направленията: сигурност на гражданите, сигурност на инфраструктури и съоръжения; гранично пропускателна сигурност; въздушна граница; сигурност и безопасност в кризисни ситуации“.

Съответните огледални европейски и международни технически комитети са:

- CEN/TC 391 „Societal and Citizen Security“;
- CEN/TC 439 „Private security services“;
- ISO/TC 292 „Security and resilience“.

Европейските стандарти ще бъдат въведени като национални стандарти по силата на пълноправното членство на БИС в Европейската организация по стандартизация CEN. Разработваните от БИС/ТК 102 „Сигурност на обществото и гражданите“ стандарти ще са предназначени за произволен вид организации независимо от техния размер и предмет на дейност. За отправна точка за създаването на стандартите ще служат съществуващите национални стандарти в областта на страните-членки на ЕС.

Област на дейност на CEN/TC 391 „ СИГУРНОСТ НА ОБЩЕСТВОТО И ГРАЖДАНИТЕ“

CEN/TC 391 изпълни мандат M487 на Европейската комисия, чрез който се определи рамка от стандарти за сигурност в следните направления:

Сигурност на гражданите

- Организирана престъпност
- Тероризъм
- Експлозиви
- Химично, биологично, радиологично и ядрено въздействие (CBRN)

Сигурност на инфраструктури и съоръжения (пътища, пристанища, летища, жп гари, мостове, заводи)

- Проектиране на сгради – архитектурна и конструктивна част
- Енергийни и транспортни комуникационни мрежи
- Видео наблюдение
- Доставчици/вериги за доставки на стоки и услуги

Гранично-пропускателна сигурност (интегрирано управление на границите)

- Сухопътна граница - пропускателни пунктове
- Морска граница
- Въздушна граница

Сигурност и безопасност в кризисни ситуации (природни бедствия – загуба на човешки животи, имущество, щети върху околната среда; пандемии, здравеопазване и икономика; производствени аварии; социално-икономически, геополитически, културни и екологични рискове)

- Планиране и подготовка за действие в кризисни ситуации застрашаващи обществената и/или гражданска сигурност
- Реагиране при спешни ситуации
- Мерки за възстановяване

Други

- Градска и междуградска мобилност по смисъла на стандартизационен документ ISO/TR 14813-1
- транспортни услуги, вкл. електронни плащания;
- безопасност на пътници при използване на пътнотранспортни средства, в т.ч. безопасност на пешеходци;
- мониторинг и известяване на метеорологични условия;
- управление на пътнотранспортна мрежа при бедствия - трафик на превозни средства, пътници и пешеходци (известяване на обществеността при природни бедствия, граждански безредици, терористични атаки, управление и координация, възможности за трансфер);
- национална сигурност;
- интелигентни транспортни системи за управление на данни;
- организации, действащи при спешни/непредвидени ситуации;
- организации за реагиране при химично, биологично, радиационно и ядрено въздействие;
- достъпност на транспорт за хора с ограничена мобилност и др.
- Управление на сигурността при провеждане на събития от произволен характер;
- Продукти и услуги (оборудване, комуникации, информационен поток, стоки, транспорт, енергия, защита на имущество и културното наследство);
- Защита на правата на гражданите в обществото.

Област на дейност на CEN/TC 439 "Частни услуги за сигурност"

Дейностите, предмет на индустрията за частни услуги за сигурност са както следва:

- Физическа охрана в широка гама от обекти, обществени и частни;
- Морска сигурност и сигурност на пристанища;
- Защита на критичната инфраструктура;
- Авиационна сигурност и наблюдение;
- Пренос на парични средства и дейности по управление на парични средства, както и транспортиране на ценности;
- Мобилно реагиране на аларми и услуги за реагиране;
- Алармени системи и системи за наблюдение CCTV, мониторинг центрове;
- Сигурност на събития;
- Частни консултации за сигурност;
- Частно обучение за сигурност;
- Превенция и защита от пожар;
- .. и много други услуги и решения, свързани с частните услуги за сигурност.

Област на дейност на ISO/TC 292 "Сигурност и устойчивост"

Международната стандартизация в областта „сигурност на обществото“ цели подобряване на действията в кризисни ситуации и се отнася до повишаване на възможностите за реакция от гледна точка на техника, човешки фактор, подходи за управление и свързаните с тях дейности, включително взаимодействие между заинтересованите страни. ISO/TC 292 "Security and resilience" работи за създаване на стандарти предоставящи защита от рискове от непреднамерен и умишлен характер, включително кризисни ситуации и бедствия, чиито последици биха нарушили нормалното функциониране на обществото.

Дейности подлежащи на стандартизация са обхванати от следните работни групи:

ISO/TC 292/WG 1 Терминология

ISO/TC 292/WG 2 Непрекъснатост и устойчивост

ISO/TC 292/WG 3 Управление в извънредни ситуации

ISO/TC 292/WG 4 Разкриване и предотвратяване на измами и осъществяване на контрол

ISO/TC 292/WG 5 Устойчивост на обществото и общностите

ISO/TC 292/WG 6 Сигурност

4. Оценка на пазарната среда

Целта е да се обединят усилията на законодатели, правозащитни и право охранителни органи, криминолози и технолози в областта на сигурността за изготвяне на стандарти за защита на обществени и частни интереси при отчитане на националните, регионални и културни особености.

1. Основни характеристики и тенденции на пазара в областта на сигурността

а. Описание на бизнес средата

- липса на глобална стратегия, регламентирани и единни правила;
- липса на специфично законодателство;
- нарастващ брой институции/организации/доставчици на услуги/фирми предлагащи услуги;
- наличие на множество научни проекти и патенти - липсва задълбочена обработка на резултатите чрез сравнение, верификация и анализ;
- обществеността не е добре запозната с ползите от прилагане на стандартите.

Необходимо е изработване на общи изисквания към производители/доставчици на услуги/фирми/потребители в областта на сигурността за постигане на:

- защита на интересите на обществото;
- условия за открита и лоялна конкуренция чрез разработване и въвеждане на стандарти;
- единни изисквания към институции/организации/доставчици на услуги/фирми за повишаване качеството на предлаганите продукти и услуги с цел премахване на пречките пред свободното движение на стоки и услугите на европейските и международни пазари;
- общи изисквания към квалификацията и компетентността на участниците в процеса - степен на образование, професионален опит, доказване на придобитите знания и умения, система и критерии за оценка.

б. Количествени показатели на бизнес средата (данни към 2010 г.).

През последните 3 години загубите от присвояване на чужда самоличност във Великобритания възлизат на \$3.2 billion dollars (USD). Само за 2007 г. цифрите по същия показател за САЩ сочат загуби в размер на \$45 billion dollars(USD). (Имиграционните служби на САЩ декларират съществен ръст на извършени документни измами с използвана фалшива самоличност, което застрашава националната и обществена сигурност на страната и създава предпоставки за извършване на терористична, криминална и нелегална дейност.) Според Световната здравна организация годишните загуби от фалшифициране на лекарства възлизат на \$32 billion dollar (USD). Между засегнатите отрасли от фалшифициране и нарушаване на авторските права са обхваната промишленост, високотехнологичното производство на стоки, медицина, части за автомобилната промишленост и самолетостроенето, храни, напитки, козметика и др. Към това число влизат и нарушените авторски права чрез копиране на софтуер, вкл. такъв за развлекателния бизнес - филми, музика, книги, електронни игри и др. Само през 2005 г. отчетените загуби в световен мащаб за извършени измами с банкови кредитни карти чрез online интернет преводи възлизат на \$60 billion dollars (USD).

Съвременната стратегия на ЕС в областта на сигурността съсредоточава своите усилия в следните основни направления:

- политиката;
- финансови средства за подпомагане на изпълнението на политиката;
- осмисляне потребностите на обществото (потребители, производители, доставчици на услуги и др.);
- разпознаване на лидерите в областта;
- създаване на информационни мрежи по взаимен интерес;
- управление на информацията;
- поддържащи услуги в областта на сигурността (квалификация на доставчици на услуги, консултанти и др.);
- управление на интелектуалната собственост (патенти, търговски марки, права за копиране, и др.).

За определяне на бъдещата политика на ЕС в областта на сигурността, Дирекция „Aerospace“ (GMES, „Security and Defense“) към ЕК прие на 25.03.2010 г. проект на мандат, адресиран до CEN, CENELEC и ETSI за разработване и въвеждане на стандарти, които да гарантират сигурността на ЕС и подкрепят съществуващото законодателство в областта. Разработваните стандарти ще обхванат области като сигурност на продукти, системи и процеси, сигурност на средствата за информационно-комуникационен обмен на данни, защита на интелектуалната собственост, вериги за доставки на стоки и услуги, защита на критични инфраструктури, идентичност на продукти и защитата им от фалшификации и др.

Страните-членки на ЕС са склонни да прилагат установените си национални правила за сигурност по отношение на частния бизнес. Това излага на опасност сигурността в Европа и поражда необходимостта от създаване на общи правила за поддържане на единен европейски пазар. Гаранция за успеха на възложения от ЕК проект на мандат, адресиран до CEN, CENELEC и ETSI, за разработване и въвеждане на стандарти, гарантиращи сигурността в Европа, е своевременното включване на национално ниво на експерти от заинтересованите страни на страните-членки в разработването на стандарти, както и прозрачността на законовата уредба и привличането на частни инвестиции за научни изследвания с цел подобряване на общонационалната, европейската и международната сигурност.

5. Цели, предимства и критични рискове

Главната цел на техническият комитет по стандартизация БИС/ТК 102 „Сигурност на обществото и гражданите“ е да въвежда като български европейските (EN) и международните стандарти (ISO), при необходимост да разработва български стандарти на национално ниво, като не влиза в противоречие с правилата на CEN и CENELEC, да следи и своевременно да разпространява информацията за европейските и международните стандарти в областта на сигурността като се отчитат интересите на всички заинтересовани от този процес – членове на БИС.

Цели на БИС/ТК 102 "Сигурност на обществото и гражданите" в областта на стандартизацията:

- а) подпомагане развитието и конкурентоспособността на българската икономика в условията на нарастваща международна икономическа интеграция;
- б) хармонизиране на националните стандарти с европейските и международни стандарти, като предпоставка за повишаване качеството на продуктите, процесите и услугите, и ограничаване и постепенно премахване на техническите бариери пред търговията;
- в) подпомагане на българското и европейско законодателството по отношение опазване и подобряване качеството на живот и здравето на хората, създаване на безопасни условия на труд, опазване на околната среда, защита на критична инфраструктура, защита интересите на производители и потребителите чрез осигуряване на единни общоприети изисквания, характеристики, правила, норми и процедури, които да послужат за целите на оценяването на съответствието;
- г) анализ на наличния фонд от стандарти в областта „сигурност на обществото и гражданите“ и оценяване на необходимостта от разработване на стандарти на национално ниво и предлагане на теми за включването им в работната програма на БИС/ТК 102 „Сигурност на обществото и гражданите“ (срок за действие постоянен);
- д) оценяване необходимостта от превод на публикувани стандарти на български език, в т.ч. предлагане на теми за включването им в работната програма на БИС/ТК 102 „Сигурност на обществото и гражданите“ (срок за действие постоянен).

е) въвеждане на български език на европейски и международни стандартизационни документи в областта „сигурност на обществото и гражданите“.

За постигане на тези цели БИС/ТК 102 “Сигурност на обществото и гражданите” ще се ръководи от следните общоприети принципи:

- правото на доброволно участие и принос на всички заинтересувани страни при разработване и приемане на български стандарти;
- консенсус на участниците в работата по стандартизация по отношение на техническото съдържание на стандартите;
- доминиране на обществените интереси над личните интереси на участниците в работата по стандартизация;
- прозрачност в работата и предоставяне на възможност за достъп на обществото до българските, европейските и международните стандарти;
- взаимосвързаност на българските стандарти, отразяване на достигнатото ниво на науката и технологиите в областта на национално и европейско ниво;
- спазване правилата на европейските и международни организации по стандартизация.

Експертите на БИС/ТК 102 “Сигурност на обществото и гражданите” осъзнават необходимостта от активно участие в разработването на национални, европейски и международни стандарти и стандартизационни документи при отчитане на очакваните ползи от тяхното прилагане по следните основни аспекти:

а) пряко - по отношение на професионалната насоченост

- стандартизация на принципите в областта с оглед хармонизиране на дейността в рамките на ЕС;
- стандартизация за създаване на терминологичен речник с основни термини и процеси, свързани с осъществяване на дейността.

б) косвено - по отношение на развитието на българската икономика

- развитие на конкурентоспособността в областта „сигурност на обществото и гражданите” чрез внедряване на добри практики;
- създаване на подходи за обвързване на дейността по стандартизация с предоставяните услуги и продукти в областта „сигурност на обществото и гражданите” и нормативната уредба в страната.

В процеса на своята работа, БИС/ТК 102 “Сигурност на обществото и гражданите” ще взема решения като отчита факторите влияещи на средата, така че създаваните стандарти да са максимално полезни за българските институции/организации/доставчици на услуги/фирми/потребители независимо от тяхната големина или предмет на дейност.

6. Очаквани ползи за заинтересованите страни от участие в работата на БИС/ТК 102 “Сигурност на обществото и гражданите”:

Наличието на стандарти в областта „сигурност на обществото и гражданите” ще помогне на заинтересованите страни да:

- развиват и прилагат структуриран подход и стандартизирани процедури за управление на процесите в областта на сигурността;
- определят областите на възможни подобрения, като извършват самооценка на възможностите и резултатите от дейността си по отношение на сигурността;
- предварително да прогнозират кои дейности носят рискове за бизнеса и кои предоставят възможности за разширение и усъвършенстване на дейността;
- укрепват връзките си с подизпълнители и потребители;
- поддържат програми за събиране, анализ, управление и комбиниране на данни, информация, знания и умения в подкрепа на конкурентоспособността;
- търсят нови решения за организационните си проблеми;
- насърчават органи на властта за осигуряване на инвестиции в подкрепа на сигурността на обществото и гражданите;
- създадат инструмент за засилване и укрепване на имиджа и репутацията на организациите;
- подобрят технологичния трансфер между заинтересованите страни на национално, европейско и международно ниво;
- подпомагат развитието и конкурентоспособността на българската икономика в условията на нарастваща европейска икономическа интеграция;

- хармонизират националните стандарти с европейските за повишаване качеството на продуктите, процесите и услугите и постепенно премахване на техническите бариери пред търговията;
- подпомагат българското и европейско законодателство да защитават интересите на производители/доставчици на услуги и потребители чрез осигуряване на единни общоприети изисквания, характеристики, правила, норми и процедури, които да послужат за оценяване на съответствието;
- засилване на сигурността по обмена и управлението на лични данни и информация между различни центрове за контрол на сигурността, оператори, обществени органи за контрол и органи за оказване на спешна помощ;
- възможности за заинтересованите страни да развият и усъвършенстват подходящи за целта мерки за сигурност в съответствие със стратегията на ЕС в областта, вкл. изпреварващо запознаване с тенденциите на развитие;
- улеснено договарянето между бизнес-партньори и потребители при използване на общия език на стандартите - засилване познанията на новоприетите страни-членки на ЕС за стандартизацията в подкрепа на европейското и национално законодателство и повишаване ролята на гражданите за защита на общността;
- създаване на фамилия от европейски стандарти, процедури, ръководства, общи практики, кодове и препоръки в областта „обществена и гражданска сигурност“, покриващи въпроси като предотвратяване, смекчаване, реагиране и възстановяване на засегнатите държави преди, по време на и след възникване на кризисни ситуации и др.

Стандартите в тази областта на дейност на този технически комитет имат за задача да:

- подобрят технологичния трансфер между заинтересованите страни на национално, европейско и международно ниво;
- подпомагат развитието и конкурентоспособността на българската икономика в условията на нарастваща европейска икономическа интеграция;
- подпомагат българското и европейско законодателство да защитават интересите на производители/доставчици на услуги и потребители чрез осигуряване на единни общоприети изисквания, характеристики, правила, норми и процедури, които да послужат за оценяване на съответствието.

Изисквания, свързани с отделните елементи от дейността по стандартизация на БИС/ТК 102 “Сигурност на обществото и гражданите”, ще бъдат обхванати в процеса на работа чрез:

- консултиране със заинтересованите страни;
- проучване и набиране на нови членове/експерти;
- установяване на контакти и осъществяване на връзки между национални, европейски и международни институции/организации/фирми;
- събиране, изучаване, анализ и адаптиране на водещи (най-добри) практики, модели, системи и процедури в областта на управлението на иновации (бенчмаркинг).

7. Връзки на БИС/ТК 102 “Сигурност на обществото и гражданите” с други БИС/ТК

БИС/ТК 1 Пожаро- и взривозащита

БИС/ТК 34 Управление на качеството и оценяване на съответствието

БИС/ТК 47 Радиосъобщителни системи и радиосъоръжения

БИС/ТК 53 Алармени системи

БИС/ТК 57 Информационни и комуникационни технологии

8. Текуща работна програма на БИС/ТК 102 "Сигурност на обществото и гражданите"

Във връзка с активното ни членство в CEN/TC 391 "Societal and Citizen security" и CEN/TC 439 „Private security services“ както и това на наблюдатели в ISO/TC 292 "Security and resilience", работната програма на БИС/ТК 102 "Сигурност на обществото и гражданите" ще следва промените в работните програми на тези комитети и остава отворена за предложения от страна на заинтересованите страни в България.

Финансови средства за покриване на работната програма на БИС/ТК:

- Членски внос в БИС/ТК;
- Фонд за целево финансиране дейността на техническите комитети при БИС;
- Други (в т.ч. спонсорство и дарение)